

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa T. U.

przeciwko T. B. i K. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 listopada 2008 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 23 października 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

odrzuca skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Powód T. U. wniósł o zasądzenie tytułem odszkodowania od pozwanych T. B. i K. K. solidarnie kwoty 90 467,40 zł z odsetkami ustawowymi od 5 maja 2006 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w wyniku zawarcia w dniu 20 sierpnia 2004 r. z T. B. przed notariuszem K. K. nieważnej umowy sprzedaży nieruchomości w postaci niezabudowanej działki nr (...) o pow. 719 m² położonej w P. przy ul. W., dla której Sąd Rejonowy w G. prowadzi Księgę wieczystą KW nr (...) poniósł szkodę, na którą złożyły się: 1) cena zakupu nieruchomości w wysokości 41.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 20 sierpnia 2004 r. do 4 maja 2006 r., łącznie 49 779,90 zł; 2) opłaty notarialne z odsetkami ustawowymi od 20 sierpnia 2004 r. do 4 maja 2006 r. w kwocie 3.083,70 zł; 3) koszty postępowania sądowego z odsetkami ustawowymi od dnia 1 grudnia 2005 r. do dnia 4 maja 2006 r. w kwocie 1.84,20 zł; 4) opłata kancelaryjna z odsetkami ustawowymi od dnia 2 marca 2006 r. do 4 maja 2006 r. w kwocie 61,20 zł; 5) nakłady na nieruchomość w kwocie 20.000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 1 stycznia 2005 r. do dnia 4 maja 2006 r., łącznie 23.383,42 zł; 6) zwrot wartości ceny 1 m² gruntu w związku z uchwaleniem nowego planu miejscowego w kwocie 13.075,00 zł.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 26 września 2006 r. zasądził od pozwanego T. B. na rzecz powoda kwotę 41.444 zł, 85 gr. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 maja 2006 r. do dnia zapłaty; zasądził od pozwanej K. K. na rzecz powoda kwotę 3.685 zł, 20 gr. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 maja 2006 r. do dnia zapłaty; w pozostałej części powództwo oddalił, rozstrzygając o kosztach procesu jak w sentencji.

Wnosząc apelację od powyższego wyroku powód zaskarżył go w całości. Zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego oraz prawa materialnego, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powoda kwoty zgodnej z żądaniem pozwu, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 23 października 2007 r., po rozpoznaniu apelacji powoda w pkt I zmienił zaskarżony wyrok, w ten sposób, że: 1) zasądził od pozwanego T. B. i pozwanej K. K. na rzecz powoda T. U. kwotę 68.507,50 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 5 maja 2006 r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego z tego obowiązku do wysokości uiszczonej kwoty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie, w pkt 2 i 3 zmienił rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu. Ponadto w punkcie II wyroku Sąd Apelacyjny oddalił apelację w pozostałej części, zaś w pkt III i IV rozstrzygnął o kosztach procesu jak w sentencji. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że na zasądzona tytułem odszkodowania kwotę 68.507,50 zł składają się: kwota 49.779,90 zł stanowiąca cenę za sporną nieruchomość, kwota 13.075 zł, która wynika ze wzrostu wartości nieruchomości na skutek upływu czasu, kwota 3.633,80 zł wynikająca z kosztów jakie powód poniósł w związku z zawarciem nieważnej umowy notarialnej oraz 2.019 zł tytułem dochodzonych przez powoda nakładów.

Powód zaskarżył powyższy wyrok w części objętej pkt I.1), I.2), II i III jego sentencji, wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczył na kwotę 68.507,50 zł oraz wniósł o jego uchylenie w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w powyższym zakresie, a także o uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 26 września 2006 r. W uzasadnieniu powołał się na ustalenia Sądu drugiej instancji w zakresie wyceny spornej nieruchomości oraz dokonanych przez powoda nakładów, w świetle których wartość tej nieruchomości opiewa na kwotę 113.314 zł zaś dokonane nakłady na kwotę 2.019 zł. Podniósł, że powyższe kwoty nie były kwestionowane przez żadną ze stron, zaś Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku,

wbrew własnym ustaleniom - opartym na opinii biegłego, który wycenił sporną nieruchomość na kwotę 113.314 zł - pozbawił powoda ekwiwalentnego świadczenia, gdyż przy wzbogaconym pozwanym pozostało 45% ustalonej wartości nieruchomości w kwocie 50.459,10 zł wobec zasądzenia na rzecz powoda jedynie kwoty 62.854,90 zł w ramach tego roszczenia (113.314,00 zł – 62.854,90 zł = 50.459,10 zł). Jednocześnie powód wskazał, że nie obejmuje wartością przedmiotu zaskarżenia niezasądzonej na jego rzecz części nakładów wraz z odsetkami ustawowymi, wyliczonymi na dzień wniesienia pozwu w kwocie 21.364,42 zł oraz niezasądzonych wyliczonych na dzień wniesienia pozwu odsetek ustawowych w kwocie 595,48 zł od poniesionych przez niego kosztów powstałych w związku z zawarciem nieważnej umowy sprzedaży.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jednym z ustawowych warunków dopuszczalności skargi kasacyjnej jest wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.), która w sprawach o prawa majątkowe nie może być niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych. Fakt błędnego wskazania przez pełnomocnika strony wartości przedmiotu zaskarżenia nie jest dla Sądu wiążący bowiem przesłanka ta podlega badaniu z urzędu zarówno przez Sąd drugiej instancji, do którego skarga została wniesiona jak i przez Sąd Najwyższy.

W niniejszej sprawie powód oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 68.507,50 zł, jednocześnie wskazał, że zaskarża wyrok między innymi w części w jakiej Sąd Apelacyjny zasądził na jego rzecz powyższą kwotę, a ponadto w zakresie w jakim tenże Sąd oddalił powództwo oraz apelację powoda. Dodatkowo powód wyjaśnił, że nie obejmuje wartością przedmiotu zaskarżenia niezasądzonej na jego rzecz części nakładów wraz z odsetkami ustawowymi, wyliczonymi na dzień wniesienia pozwu w kwocie 21.364,42 zł oraz niezasądzonych wyliczonych na dzień wniesienia pozwu odsetek ustawowych w kwocie 595,48 zł od poniesionych przez niego kosztów powstałych w związku z zawarciem nieważnej umowy sprzedaży.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy powziął wątpliwości co do rzeczywistego zakresu zaskarżenia wyroku Sądu Apelacyjnego jak również co do rzeczywistej wartości przedmiotu zaskarżenia. Na podstawie akt sprawy, a zwłaszcza po zapoznaniu się z treścią uzasadnienia wniesionej przez powoda skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy ustalił, że powód zakwestionował przedmiotowy wyrok, w zakresie w jakim Sąd nie orzekł ponad żądanie zgłoszone w pozwie, co do kwoty 50.459,10 zł.

Należy przypomnieć, że zgodnie z podstawową zasadą wyrokowania wyrażoną przez art. 321 § 1 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty

żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Powołana zasada dotyczy przede wszystkim przedmiotu orzekania i sprzeciwia się temu, by sąd mógł w procesie cywilnym orzec o czymś innym (aliud), niż strony żądały, o czymś więcej (super), niż strony żądały, na innej podstawie faktycznej niż podana przez stronę. W konsekwencji, w wypadku wniesienia powództwa o świadczenie sąd nie może zasądzić innego świadczenia niż to, którego powód żąda, nie może też zasądzić świadczenia w większym zakresie lub o większej wartości, niż żąda powód.

W niniejszej sprawie powód nie zakwestionował rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego, który zasądził na jego rzecz kwotę 68.507,50 zł, oraz oddalił powództwo i apelację w pozostałym zakresie, ale – wbrew przyjętej w art. 321 § 1 k.p.c. zasadzie wyrokowania – zakwestionował „brak rozstrzygnięcia” co do kwoty 50.459,10 zł, która nie była objęta żądaniem pozwu. Należy też podnieść, że powód w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie dokonał rozszerzenia powództwa o powyższą kwotę jak również nie kwestionował w tym zakresie orzeczenia sądu pierwszej instancji.

Powód we wniesionej skardze kasacyjnej faktycznie zakwestionował „brak rozstrzygnięcia” w zakresie kwoty 50.459,10 zł, bowiem Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku nie wypowiedział się co do powyższej kwoty, nie wydał żadnego rozstrzygnięcia, ani negatywnego ani pozytywnego z uwagi na zakaz wyrokowania co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem. Ze względu na brak substratu zaskarżenia, należy stwierdzić, że powód wniósł skargę od orzeczenia nieistniejącego, zaś tak wniesiona skarga kasacyjna jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1997 r., II CKN 15/97, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 89).